

KONSPEKTY 5. LEKCJI, SPOTKAŃ O WOŁONTARIACIE

przygotowane na konkurs dla nauczycieli/ opiekunów na autorskie scenariusze zajęć w ramach projektu "Lepszy świat przez wolontariat"

I miejsce w województwie mazowieckim

autorki: Agnieszka Kawalec, Agata Kuźdub, Paulina Dzik

PROJEKT WSPÓŁFINANSOWANY PRZEZ SZWAJCARIĘ W RAMACH
SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI
CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

Wstęp

Opracowując cykl pięciu spotkań dotyczących wolontariatu trzymaliśmy się jednolitego schematu obejmującego :

rundkę wstępną, podczas której uczniowie i nauczyciele zawsze siedzą w kręgu;

zajęcia właściwe, czyli realizację tematu;

rundkę końcową, podczas której uczniowie i nauczyciel, siedząc w kręgu, dzielą się wrażeniami dotyczącymi zajęć, określają swoje samopoczucie;

SCENARIUSZE LEKCJI DOTYCZĄCE WOLONTARIATU

1. **Wolontariat co to takiego?**
2. **Czy warto pomagać innym?**
3. **Doświadczamy różnych uczuć.**
4. **Rozpoznajemy i nazywamy uczucia.**
5. **Każdy jest komuś potrzebny – praca z osobami niepełnosprawnymi**

W scenariuszach zaprezentowaliśmy różne metody i techniki pracy z uczniami, takie jak:

Burza mózgów – sprzyja rozwojowi myślenia;

Pogadanka – pozwala na odwoływanie się do doświadczeń i wiedzy uczniów;

Mini wykład – przeprowadzony w celu przybliżenia uczniom wiedzy z zakresu podejmowanych zagadnień;

Psychodrama, scenki – pozwalają uczniom na „przepracowanie” własnych zachowań w trudnych sytuacjach, znalezienie rozwiązań , ale w bezpiecznych warunkach;

Pantomima – uczy wyrażania myśli, słów ruchem ciała, gestem;

Zabawy – poprawiają nastrój, integrują, aktywizują uczniów bądź pomagają rozładować napięcie;

Praca indywidualna – sprzyja autorefleksji;

Praca z tekstem – pozwala na omówienie zagadnień problemowych na podstawie przykładów;

Informacje dla nauczycieli: karty pracy i inne pomoce dydaktyczne umieszczone jako załączniki.

Temat: Wolontariat co to takiego?

Czas trwania: 45 minut

Cele ogólne:

- zapoznanie uczniów z terminem wolontariat
- przedstawienie kim jest wolontariusz
- uwrażliwienie uczniów na potrzeby innych

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- potrafi wyjaśnić pojęcie wolontariat
- wie kim są wolontariusze
- zna podstawowe idee i zasady wolontariatu
- rozumie potrzebę niesienia pomocy innym
- poda przykłady instytucji, akcji w których uczniowie mogą brać udział jako wolontariusze

Metody zajęć:

- wykład
- rozmowa nauczająca
- burza mózgów

Formy pracy:

- indywidualna
- zbiorowa

Środki dydaktyczne:

krzyżówka, rozsypanka wyrazowa, kartki, pisaki

Przebieg zajęć

Faza wprowadzająca

1. Powitanie

Powitanie uczestników oraz podanie celów zajęć

2. Zabawa "Wszyscy, którzy..."

Uczestnicy siedzą na krzesłach, prowadzący (osoba w środku) podaje kolejne hasła, a uczniowie, których dotyczy wymienione kryterium, wstają i zmieniają miejsce (krzesel o jedno mniej niż uczestników zabawy)

np. Witam wszystkich którzy:

- noszą okulary
- lubią chodzić do szkoły
- lubią czekoladę itd.

3. Rundka "Mój nastrój jest koloru...."

Uczniowie określają swój nastrój, wypowiadając nazwę koloru uzasadniając, np. "Dzisiaj jestem w nastroju niebieskim – jestem spokojny jak letnie niebo"

4. Kontrakt grupowy

Wspólne ustalenie i zapisanie na brystolu kontraktu określającego normy i zasady które będą obowiązywały na zajęciach i umieszczenie go w widocznym miejscu.

Faza realizacyjna

1. Co to jest wolontariat?- mapa mentalna.

Nauczyciel zapisuje na tablicy słowa wolontariat i wolontariusz. Następnie uczniowie podają wszystkie możliwe skojarzenia z w/w pojęciami. Nauczyciel lub wybrany uczeń zapisuje na tablicy.

Nauczyciel omawia stworzoną mapę mentalną wyjaśniając podstawowe pojęcia

2. Rozsypanka wyrazowa

Nauczyciel rozdaje każdej parze z ławki rozsypankę wyrazową (zał. 1) i poleca ją ułożyć. Następnie uczniowie odczytują na głos ułożone zdania.

Poprawnie ułożone zdania:

„Wolontariat to bezinteresowna działalność dla dobra innych lub całego społeczeństwa.”

„Wolontariusz to osoba, która dobrowolnie i bezpłatnie pomaga innym.”

3. Wolontariusz, ale jaki? - cechy jakie powinien posiadać wolontariusz?

Uczniowie w parach układają krzyżówkę (zał. 2) do hasła WOLONTARIUSZ wpisując w miejsce odpowiedzi cechy wolontariusza np. dobry, bystry, lubiany, pracowity, wytrwały, uczciwy, sympatyczny, pomocny, aktywny, słowny, dyspozycyjny, odważny, szczery, uparty, inteligentny, kulturalny, punktualny itp.

Chętni uczniowie przedstawiają swoje ćwiczenie na forum klasy.

- Koniec dyskusji nauczyciel stawia pytania:

- Czy każdy może być wolontariuszem? Czy łatwo nim być?

- Jak można pomagać innym? Co możemy dostać w zamian?

- Jakie znasz organizacje, stowarzyszenia które mają na celu pomaganie ludziom?

Podsumowując nauczyciel wyjaśnia czym są akcje charytatywne i w jaki sposób można je wspierać. Podkreśla, że aby pracować jako wolontariusz nie trzeba mieć specjalnych umiejętności, najważniej to dobre chęci czyli chęć niesienia pomocy innym odpowiedzialność i wolny czas.

Faza podsumowująca

1. „Dokończ zdanie”

Uczestnicy zajęć kończą zdanie : „ Od dzisiaj wiem, że...”

2. Rundka końcowa

Uczniowie mówią o uczuciach, których doświadczali podczas zajęć co szczególnie sprawiło im przyjemność, radość.

ZAŁĄCZNIK 1

Wolontariat	to	bezinteresowna	działalność	dla	dobra
-------------	----	----------------	-------------	-----	-------

innych	lub	całego	społeczeństwa
--------	-----	--------	---------------

Wolontariusz	to	osoba	która	dobrowolnie	i
--------------	----	-------	-------	-------------	---

bezpłatnie	pomaga	innym
------------	--------	-------

ZAŁĄCZNIK 2

				W						
				O						
				L						
				O						
				N						
				T						
				A						
				R						
				I						
				U						
				S						
				Z						

Scenariusz II.

Temat: Czy warto pomagać innym?

Czas trwania zajęć: 45 minut

Cele ogólne:

- pogłębianie więzi łączących uczniów w klasie
- rozwijanie wrażliwości na potrzeby innych ludzi
- zachęcanie uczniów do niesienia pomocy innym

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- docenia znaczenie wzajemnej pomocy
- rozumie potrzebę niesienia pomocy innym
- potrafi dzielić się różnymi dobrami

Metody zajęć:

- pogadanka
- burza mózgów
- psychodrama
- praca z tekstem

Formy pracy:

- indywidualna
- zbiorowa

Środki dydaktyczne:

„Puzzle”, Wiersz „Czy to trudne”, aniołek, buźki, karty pracy, scenki, kartki, długopisy, klej.

Przebieg zajęć

Faza wprowadzająca

1. Powitanie w kręgu

Uczestnicy tworzą 2 kręgi zewnętrzny i wewnętrzny. Para stoi zwrócona do siebie twarzami. Na sygnał prowadzącego witają się na różne sposoby. Osoby z wewnętrznego kręgu przesuwają się po przywitaniu o jedno miejsce i zmieniają sposób powitania. Wewnętrzny krąg porusza się zgodnie z ruchami wskazówek zegara. Witamy się po koleżeńsku, po eskimosku służbowo, „Na niedźwiedzia” i w inny znany uczestnikom sposób.

2. Bingo

Uczniowie otrzymują karty pracy „Puzzle”. Kto pierwszy wypełni wszystkie polecenia z kartki woła Bingo i wygrywa (zał. 1)

Faza realizacyjna

1. Pogadanka – „Dlaczego pomagamy innym?”

Nauczyciel zapoznaje uczniów z tematem spotkania – inicjuje rozmowę na temat niesienia pomocy innym.

Propozycja pytań dla uczniów:

- Jaki dobry uczynek zrobili ostatnio dla drugiej osoby?
- Kiedy ktoś ci pomógł, kto to był, dlaczego potrzebowałeś pomocy?

- Kiedy trzeba pomóc drugiej osobie?
- Co oznacza słowo wzajemnie?
- Kogo można nazwać dobrym kolegą. Jakie cechy powinien mieć dobry kolega?

2. Psychodrama

Uczniowie odgrywają scenki związane z pomaganiem.
Po każdej scenie przeprowadzona jest rozmowa.

Przykłady scenki (zał. 2)

Niewidomy chłopiec próbuje przejść przez jezdnię, jak reagujesz ?
Twój kolega został pobity, siedzi i płacze. Co robisz?

3. Praca z wierszem pt. "Czy to trudne" (zał. 3)

- Ciche czytanie wiersza przez uczniów.
 - Sprawdzenie stopnia zrozumienia treści:
- W czym był dobry Olek, a w czym Jacek?
 - W jaki sposób Olek pomógł Jackowi?
 - Odszukaj fragmenty dotyczące pomocy Olka
 - Czy trudno jest pomagać drugiej osobie?
 - Dlaczego należy pomagać ?
 - Czytanie z podziałem na role przez chętnych uczniów.

4. "Pomocna dłoń"

Uczniowie odrysowują na kartce papieru kontury swojej dłoni i w każdy palec wypisują dobre uczynki, które wykonają w najbliższym czasie.

Faza podsumowująca

1. Pogadanka o uczuciach

Nauczyciel prosi uczniów aby opowiedzieli o uczuciach, które towarzyszyły im podczas zajęć.
Następnie uczniowie próbują odpowiedzieć na pytania postawione w temacie:
Czy warto pomagać? Dlaczego? Co my zyskujemy, pomagając innym?

Zapis wniosków typu:

Warto pomagać, bo dzięki temu ubogacamy siebie.

Warto pomagać innym, bo dzięki temu można ciekawie spędzić czas, zabić nudę, itp.

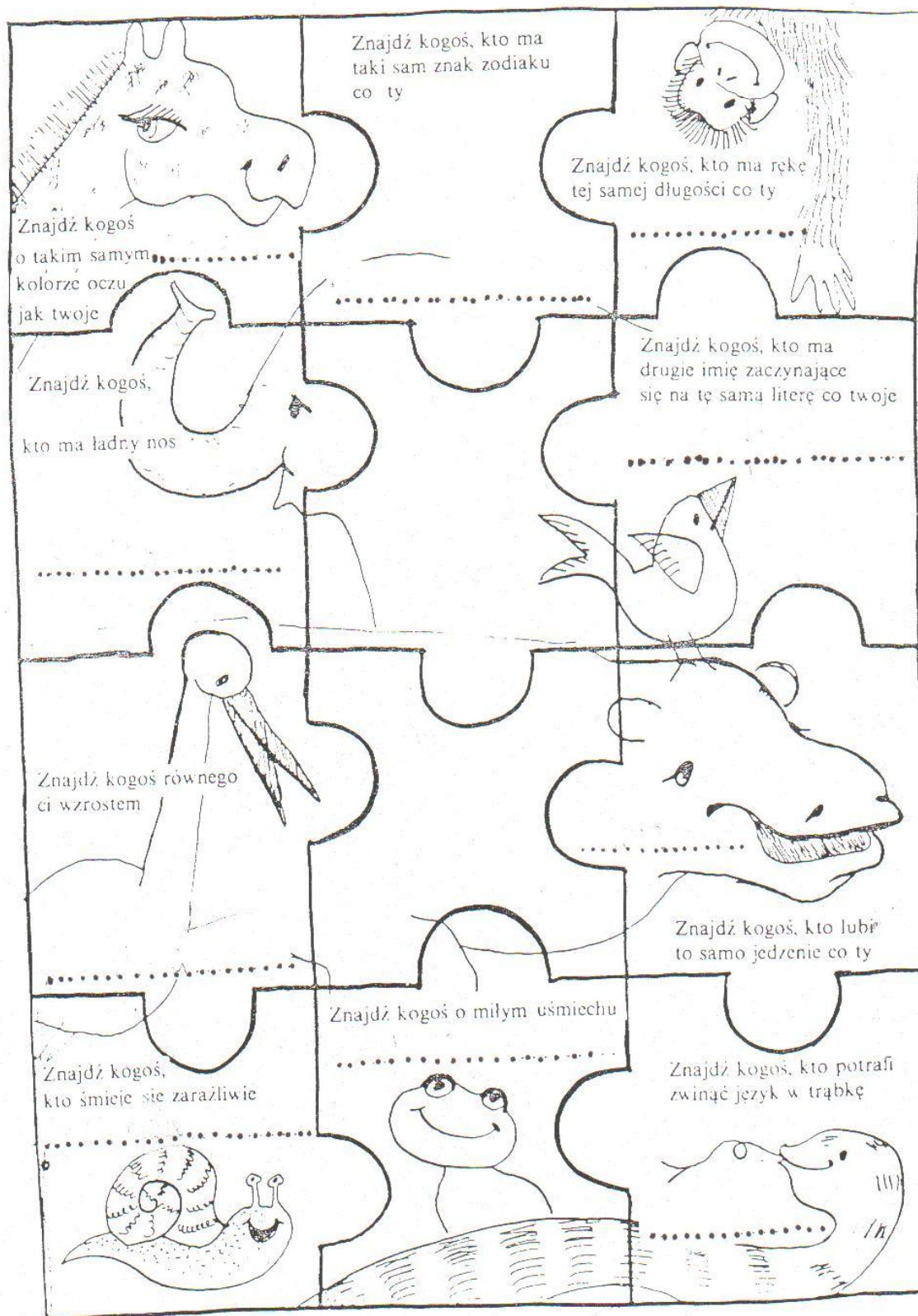
2. Rundka końcowa

Każdy uczeń kończy zdanie: *"Na dzisiejszych zajęciach ważne dla mnie było..."*

3. Buźki

Każdy z uczestników wybiera "Buźkę", która odzwierciedla jego nastrój po spotkaniu i przykleja na aniołka (zał. 4,5)

ZAŁĄCZNIK 1 "PUZZLE"

ZAŁĄCZNIK 2

Niewidomy chłopiec próbuje przejść przez jezdnię, jak reagujesz ?
Twój kolega został pobity, siedzi i płacze. Co robisz?

ZAŁĄCZNIK 3

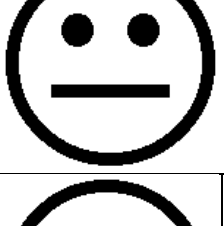
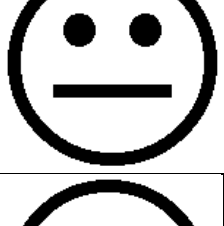
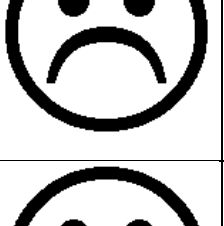
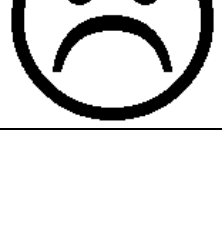
"Czy to trudne"

Nie mógł wczoraj Jacek w domu
Zrobić zadań ani rusz.
Przyszedł Olek , trochę pomógł
I gotowe wszystko już.
Tutaj odjąć tam dodać.
- Trudne Jacku?
- Wcale nie!
Jeśli czasu ci nie szkoda,
Jeszcze chwilkę poucz mnie.
Rowerzystą zostać pragnie
Každy chłopiec, ale cóż
Jacek jeździ coraz zgrabniej,
A znów Olek – ani rusz.
Mówi Jacek: - Czekaj chwilkę
To zupełnie łatwa rzecz
Ja potrzymam rower w tyle,
A ty śmiało naprzód jedź.
I już Olek na rowerze.
- Trudne Olku?
- Wcale nie!

ZAŁĄCZNIK 4

ZAŁĄCZNIK 5 "Bużki"

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

Scenariusz III.

Temat: Doświadczamy różnych uczuć.

Czas trwania zajęć: 45 minut

Cele ogólne:

- Uświadomienie uczniom co to są uczucia
- Rozpoznawanie uczuć na podstawie mimiki twarzy

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- wie co to są uczucia
- na podstawie opowiadania określa uczucia innych osób
- potrafi nazwać uczucia, których doświadczają

Metody pracy:

- pantomima
- praca w grupach
- burza mózgów
- pogadanka

Formy zajęć:

- indywidualna
- zbiorowa

Środki dydaktyczne:

papier, pisaki, nazwy uczuć wypisane na oddzielnych kartkach (radość, złość, zadowolenie, wstręt, gniew), karty pracy "Twoja twarz wyraża", tekst "Występy szkolne", rozsypanka literowa (u c z u c i a).

Przebieg zajęć

Faza wprowadzająca

1. Powitanie w kręgu

"Dzisiaj czuję się jak..."
"Chciałbym (-a) żeby..."

2. Wspólne odgadnięcie tematu lekcji za pomocą rozsypanki literowej (umieszczonej na tablicy oraz na ławkach przy każdym dziecku) : a, i, c, u, z, U, c. Zapis na tablicy treści ułożonego hasła: **Uczucia**

3. Nauczyciel wyjaśnia, że Każdy z nas przeżywa różne uczucia. Uczucia są w nas. Towarzyszą nam od urodzenia. Odzwierciedlają nasz stosunek do otoczenia, a także do samego siebie.

Faza realizacyjna

1. Praca z tekstem – opowiadanie "Występy szkolne" (zał. 1)

Propozycje pytań dla uczniów:

- Co się działo w szkole Karola?
- Jakie zadanie powierzono Karolowi?
- Co wydarzyło się, gdy chłopiec zaczął recytować wiersz?
- Co mógł czuć Karol, gdy usłyszał śmiech i głosy kolegów?

- Jak się zachował Karol w trudnej sytuacji?
- Kto pomógł Karolowi w kłopotliwej sytuacji?
- Co Karol mógłby w takiej sytuacji zrobić?
- Co mógł czuć Karol słysząc gromkie brawa?

2. "Zgadnij jakie to uczucie?" (zał.2)

Uczniowie losują kartki z nazwami uczuć, np. radość, smutek, złość, zadowolenie, wstręt, gniew itp. Następnie kolejno gestami, mimiką twarzy prezentują "swoje" uczucie. Pozostałe osoby zgadują jakie uczucia przedstawia ich kolega.

3. "Rundka" Uzupełnij zdania (zał.3)

Jedna osoba z pary czyta początek zdania, druga kończy je zgodnie z własnymi doświadczeniami.:

"Boję się, że..."

"Smucę się, gdy..."

"Złości mnie, że..."

"Dzisiaj zdenerwowało mnie..."

"Cieszę się, gdy..."

4. "Rozśmiesz mnie"

Dzieci dobierają się parami. Jedno osoba z pary rozśmiesza, druga stara się zachować powagę. Zamiana ról i omówienie ćwiczenia. W której roli czuję się lepiej i dlaczego?

5. Praca indywidualna – karta pracy "Twoja twarz wyraża..." (zał. 4)

Nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy (rysunki twarzy wyrażające różne emocje). Uczniowie przyglądają się rysunkom twarzy i określają uczucia, które na nich dostrzegają. Następnie podpisują każdą ilustrację nazwą uczucia. Celem ćwiczenia jest uświadomienie uczniom, że ludzie różnie interpretują mowę ciała.

Faza podsumowująca

1. Co wam się na dzisiejszych zajęciach najbardziej podobało?

Każdy z uczestników wybiera "Buźkę", która odzwierciedla jego nastrój po spotkaniu i mówi: "Teraz jestem, ,, zadowolona / smutna" (zał. 5 "Buźki")

ZAŁĄCZNIK 1

"Występy szkolne"

Historia ta wydarzyła się podczas uroczystości szkolnej. Uczniowie z klas: pierwszej, drugiej i trzeciej szkoły podstawowej zorganizowali akademię dla babć i dziadków z okazji ich święta. Do występów przygotowywali się długo. I systematycznie. Bardzo cieszyli się, że babcie i dziadkowie odwiedzają ich w szkole. Większość zaproszonych gości nie zawiodła swoich wnuków. Babcie i dziadkowie zdjęli wierzchnie okrycia, zajęli wyznaczone miejsca i w skupieniu oczekiwali występów swoich wnuków. Pierwszą zabrała głos trzecioklasistka Kasia. Witając przybyłych gości, życzyła im przyjemnego spędzania czasu. Następnie uczniowie klasy pierwszej zaśpiewali piosenkę.

Nadszedł moment, w którym Karol skierował do babć i dziadków słowa wiersza Anny Kamińskiej:

Babcia to są miłe ręce,

Książka, herbata słodka,

Śmieszne słowa w dawnej piosence...

Zapanowała cisza. Tak jakby wszyscy wstrzymali oddech. Karol mocno się zarumienił za plecami usłyszał śmiech Marka i Darka oraz głos Andrzeja mówiącego z wyrzutem: "On zapomniał!" Ciało Karola zaczęło się dziwnie kurczyć. Z oddali usłyszał ich spokojny głos pani: "Suknia dla lalki i...". Karol głęboko odetchnął i dokończył zdanie: "szarlotka".

Kolejne słowa popłynęły jak melodia,

Babcia – to bajka, której nie znamy,

Pudełeczka, perfumy, włóczka.

Babcia - to mama mojej mamy,

A ja jestem wnuk.

Kąciki ust Karola lekko rozsunęły się do uśmiechu, a oczy odważnie powędrowały w kierunku gości.

Na sali rozległy gromkie brawa.

ZAŁĄCZNIK 2

radość	zadowolenie	szczęście
złość	gniew	zdziwienie
smutek	wstręt	strach
wstyd	nuda	żał

ZAŁĄCZNIK 3

"Boję się, że..."

"Smucę się, gdy..."

"Złości mnie, że..."

"Dzisiaj zdenerwowało mnie..."

"Cieszę się, gdy..."

ZAŁĄCZNIK 4

TWOJA TWARZ WYRAŻA...	
	
.....	
	
.....	
	
.....	

ZAŁĄCZNIK 5 "Buźki"

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

Scenariusz IV.

Temat: Rozpoznajemy i nazywamy uczucia.

Czas trwania zajęć: 45 minut

Cele ogólne:

- rozpoznawanie uczuć na podstawie mimiki twarzy
- uświadomienie uczniom co to są uczucia
- uczenie dzieci wrażliwości na potrzeby emocjonalne kolegów
- kształtowanie umiejętności wypowiadania się na określony temat

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- uczeń wie co oznacza pojęcie hospicjum
- rozpoznaje i nazywa uczucia
- określa, które uczucia uważa za przyjemne a które za nieprzyjemne
- zna i rozumie treści bajki

Metody pracy:

- burza mózgów
- praca w grupach
- metoda niedokończonych zdań
- dyskusja
- pogadanka
- pantomima

Formy zajęć:

- indywidualna
- zbiorowa

Środki dydaktyczne:

treść bajki Doris Brett (Doris Brett "Bajki, które leczą" cz.1, GWP 2006), kserokopie tekstu bajki dla każdego dziecka, ilustracja ze słończkiem i chmurką, kolorowe długopisy, kartki, szary papier, karta pracy.

Przebieg zajęć

Faza wprowadzająca

1 .Rundka wstępna

Uczniowie kolejno określają swoje uczucia które doświadczają w chwili rozpoczęcia zajęć np.:

- czuję ciekawość,
- boję się tego co będzie się działo itp.

2. Przypomnienie zasad obowiązujących podczas zajęć.

Faza realizacyjna

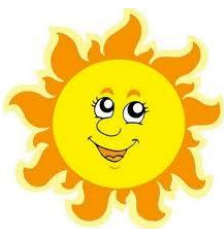
1. Praca z tekstem.

Czytanie bajki treści bajki Doris Brett "Bajki, które leczą" (zał. 1) Nauczyciel rozdaje tekst bajki poszczególnym parom dzieci i poleca, aby zaznaczyły w nim fragmenty mówiące o uczuciach Ani.

a) Próba dokonania podziału uczuć na przykre i przyjemne.

Uczniowie wypisują na arkuszu papieru wszystkie znane im nazwy uczuć. Następnie czerwonym kolorem podkreślają te wyrazy, które nazywają uczuciami przyjemnymi, a zielonym – słowa określające uczucia nieprzyjemne. Wykonawszy to zadanie, dzielą się przemyśleniami na temat wymienionych uczuć, których z nich doświadczają najczęściej i w jakich sytuacjach. Następnie do tablicy podchodzą ochotnicy i umieszczają nazwy uczuć przyjemnych pod słoneczkiem (zał.2), a nieprzyjemnych pod chmurką (zał.3), które doświadczyła Ania.

Co czuła Ania?

	
Przyjemne uczucia	Przykre uczucia
radość przyjaźń zadowolenie nadzieja szczęście miłość	smutek złość żał nienawiść lęk niepokój wściekłość żałobę

2. Ukierunkowana rozmowa na temat pomocy osobom nieuleczalnie chorym.

- Dlaczego umarła ukochana ciocia Ani? (zachorowała na nieuleczalną chorobę)
- Kto pomagał cioci Miłce, podczas jej choroby?
- Gdzie przebywała ciocia podczas swojej choroby?
- Kto z was przeżył podobną sytuację w swojej rodzinie?
- Jak można pomóc nieuleczalnie chorym, samotnym, starym osobom?
- Kto z was wie gdzie oprócz szpitala mogą szukać pomocy ludzie ciężko chorzy?

3. Zapoznanie dzieci z pojęciem HOSPICIUM

HOSPICIUM to miejsce opieki nad ludźmi chorymi i samotnymi.

- Kto pracuje w hospicjum?
 - lekarz,
 - psycholog,
 - ksiądz,

Jak sądzicie co moglibyśmy zrobić, aby pomóc osobom chorym, samotnym w hospicjum? Propozycje dzieci np. przygotować przedstawienie i wystąpić w hospicjum lub w Domu Starców, przygotować akcję charytatywną poprzez wspólne przygotowanie i sprzedaż na terenie szkoły ozdób świątecznych lub też prac plastycznych itp.

Wspólny wybór formy pomocy.

Rozmowa na temat jak można pomóc osobom przeżywającym uczucie żałoby.

Ponowne odczytanie fragmentu bajki mówiącego o tym, co działo się po śmierci cioci.

- Co czuła Ania i jej rodzice po śmierci cioci ? (wielki żal, żałobę)
- Jak długo to trwało? (długo po śmierci Miłki czuli smutek)

- W jaki sposób rodzice pomogli Ani przeżyć to bardzo przykre uczucie?
 - byli blisko niej,
 - rozmawiali z nią o tym, jak będzie wyglądał pogrzeb i jak będą zachowywać się ludzie będący na pogrzebie,
 - współczuli Ani,
 - po pogrzebie długo wspominali Miłkę, wspominali jej żarty, przypominali sobie co robiła i mówiła.

Faza podsumowująca

1. Podsumowanie lekcji:

- Kto z was pamięta co to są uczucia?
- Jakie znamy uczucia i jak je podzieliłiśmy?
- W jaki sposób można sobie lub innym poradzić w sytuacji przeżywania żałoby
- Co to jest hospicjum?
- Kto to jest wolontariusz?

2. Rundka kończąca - każdy uczeń kończy zdanie: Dzisiaj dowiedziałem się, że...

3. Mój nastrój po zajęciach (zał. 4)

Każdy uczeń otrzymuje kartkę ze słońcem, mgłą i chmurą i przymiotnikami wyrażającymi nastrój po zajęciach. Po przeczytaniu podkreśla odpowiednie słowa, które obrazują jego samopoczucie, bądź zaznacza całe słońeczka.

Mój nastrój po zajęciach

SŁONECZKO

- czuję się wspaniale.

Jestem zdolny, bystry, zadowolony, pełen energii,
szczęśliwy, spokojny, dumny, mądry, wspaniały,
ważny, lubiany, rozluźniony.

MGŁA

- czuję się znudzony, obojętny, śpiący, niepewny,
skrępowany. Nie interesuje mnie nic.

CHMURA GRADOWA

- jestem zły, nieszczęśliwy, słaby,
zazdrosny, gorszy, przestraszony, niespokojny,
samotny, niezadowolony.

ZAŁĄCZNIK 1

Opowiadanie o Ani

Tatuś miał rację. Wokół Miłki stały dziwne maszyny. Niektóre wydawały tajemnicze dźwięki. Ciocia była blada i wyglądała na bardzo małą w dużym, szpitalnym łóżku, była otoczona aparaturą, dziwnymi butlami i rurkami. Miała zamknięte oczy, lecz otworzyła je, kiedy Ania weszła. Uśmiechnęła się słabo, jak ktoś bardzo, bardzo chory.

Dziewczynka czuła się okropnie. To było przerażające widzieć ciocię Miłkę w takim stanie. Ania chciała, by ciocia była taka jak dawniej, silna i pełna energii.

Miłka gestem przywołała ją do siebie.

- Wszystko w porządku - powiedziała. - Wiem, że wyglądam dziwnie, ale to wciąż ja, Miłka.

Ania pocałowała ją na powitanie.

- Kocham cię, Miłko - powiedziała. Chciało jej się płakać.

- Wiem, kochanie - odparła Miłka. Ona także wyglądała na smutną. - Ja też cię kocham, dałaś mi dużo szczęścia. Jesteś cudowną dziewczynką, cieszę się, że miałam szczęście być twoją ciocią.

- Ja też miałam szczęście - rzekła Ania, chociaż teraz czuła się bardzo, bardzo nieszczęśliwa.

Trzymały się za ręce, dopóki nie przyszła pielęgniarka i nie powiedziała, że czas wizyty się skończył.

W drodze do domu wszyscy byli bardzo smutni. Nikt nie mówił wiele. Później tego wieczoru znów zadzwonił telefon. Odebrał tatuś. Po kilku chwilach wrócił do pokoju. Miał łzy w oczach.

- Dzwonili ze szpitala - powiedział. - Miłka umarła.

Wszyscy byli bardzo, bardzo smutni. Ania trzymała się blisko mamusi. Nie miała ochoty nic robić. Wszystko, co kiedyś lubiła robić, wydawało jej się teraz nieciekawe. Pogrzeb odbył się w kilka dni po śmierci Miłki. Mamusia powiedziała Ani, że jeśli chce, może iść na pogrzeb, ale jeśli nie chce, to w porządku.

Na pogrzebie ludzie zbierają się, by kogoś pochować – powiedziała.

Nie kopią sami dołu w ziemi, ale spotykają się, by asystować przy przenoszeniu trumny i opuszczaniu jej do grobu. To jest sposób pożegnania się ze zmarłym. Niektórzy ludzie lubią być wtedy razem z innymi, a niektórzy wolą w samotności pożegnać się z kimś, kto umarł. Możesz wybrać, co wolisz. Na pogrzebie zazwyczaj wielu ludzi płacze. Niektórzy głośno rozpaczają i widać, że bardzo cierpią. Płacz jest czymś naturalnym, kiedy się jest smutnym, i pomaga przeżyć smutek. Czasem jednak dzieci mogą przestraszyć się, widząc, jak dorośli tak bardzo płaczą - mama przerwała na chwilę. - Z drugiej strony, to może być pocieszające, jeśli można pożegnać się ze zmarłym w grupie ludzi, bo wszyscy są smutni z tego samego powodu i wszyscy przyszli w tym samym celu.

Ania zdecydowała, że pójdzie na pogrzeb. Mamusia i tatuś wytłumaczyli jej, jak będzie przebiegał, a w trakcie uroczystości przez cały czas siedzieli razem z nią i trzymali ją za ręce.

Po pogrzebie Ania zapytała rodziców: - Co stałoby się ze mną, gdybyście umarli? Kto by się mną opiekował?

- Przede wszystkim - powiedziała mama - oboje jesteśmy zdrowi i silni i zamierzamy jeszcze długo, długo żyć.

- A gdyby - włączył się tatuś - mamusia umarła, ja opiekowałbym się tobą, natomiast gdybym to ja umarł, zostałaby z tobą mamusia.

- A gdybyście oboje umarli? - dociekała Ania.

- Wtedy opiekowałiby się tobą babcia i dziadek – odpowiedziała mama.

- Aha - powiedziała Ania. Dobrze było wiedzieć, że zawsze ktoś się nią opiekuje.

Jeszcze długo po śmierci Miłki Ania czuła smutek. Czasem była zła na Miłkę, że umarła i ją zostawiła. Czasem miała wrażenie, że może to się w ogóle nie stało i że Miłka wciąż mieszka w domu po przeciwnej stronie ulicy. Ale czasami, pomimo smutku, Ania zauważała, że miło spędza czas, oglądając telewizję albo bawiąc się z koleżanką. Czasem, kiedy uświadamiała sobie, iż czuje się szczęśliwa, toż zapominała o Miłce.

Kiedy powiedziała to mamie, mama odparła:

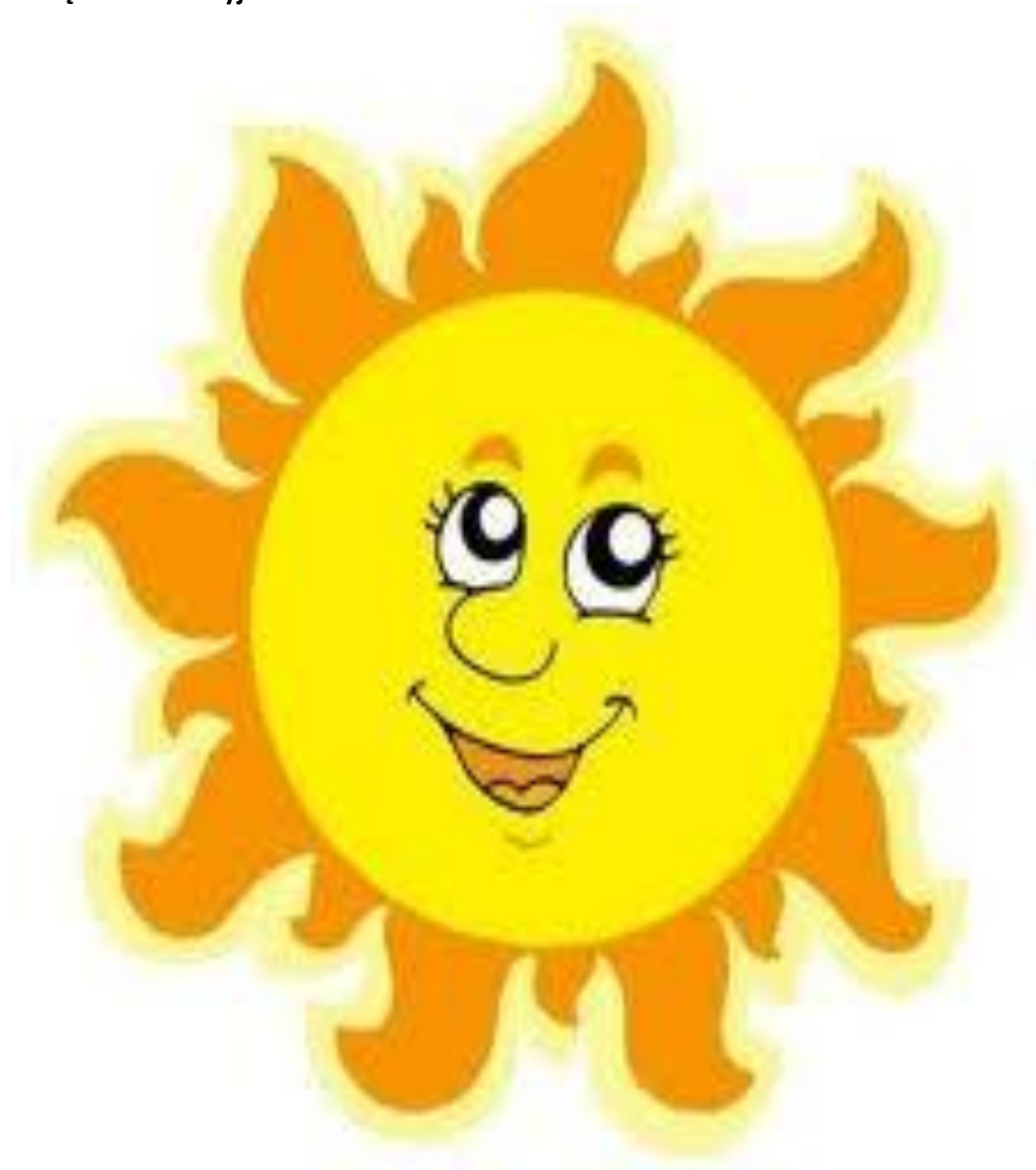
- Rozumiem, jak się czujesz. Nawet dorośli czasem tak się czują. Ale nie ma nic złego w tym, że jesteśmy szczęśliwi. To nie oznacza, że zapomnieliśmy o Miłce, to znaczy, że życie zaczyna wracać do normalności.

- Kiedy ciocia umarła, myślałam, że już nigdy nie będę szczęśliwa - wyznała dziewczynka.

- Wiem - powiedziała mamusia. - Wielu ludzi tak się czuje, kiedy umiera ktoś, kogo kochali. Podobnie jak w środku zimy nie wierzymy, że kiedykolwiek jeszcze będzie ciepło. Ale po jakimś czasie zima przemija i nadchodzi wiosna. Wszystko dookoła rośnie i śpiewają ptaki. Wychodzi słońce i dni są coraz cieplejsze. Jednak czasem, kiedy panuje mroźna zima, trudno uwierzyć, że wiosna przyjdzie tak jak co roku.

Ania, jej tatuś i mamusia dużo rozmawiali o Miłce. Wspominali jej żarty, przypominali sobie, co robiła i mówiła. Ania lubiła te rozmowy. Pewnego dnia rozmawiała z koleżanką, Jolą. Niedawno umarła babcia Joli. - Po śmierci babci - powiedziała Jola - nikt nigdy o niej nie mówił. To było tak, jakby nagle zniknęła lub nigdy nie istniała. To było straszne. Ania cieszyła się, że mogła rozmawiać o Miłce z mamusią i tatusiem.

ZAŁĄCZNIK 2 "Przyjemne uczucia"

ZAŁĄCZNIK 3 "Przykre uczucia"

ZAŁĄCZNIK 4 "Mój nastrój po zajęciach"

SŁONECZKO

- czuję się wspaniale.

Jestem zdolny, bystry, zadowolony, pełen energii,
szczęśliwy, spokojny, dumny, mądry, wspaniały,
ważny, lubiany, rozluźniony.

MGŁA

- czuję się znudzony, obojętny, śpiący, niepewny,
skrępowany. Nie interesuje mnie nic.

CHMURA GRADOWA

- jestem zły, nieszczęśliwy, słaby,
zazdrosny, gorszy, przestraszony, niespokojny,
samotny, niezadowolony.

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej

Scenariusz V.

Temat: Każdy jest komuś potrzebny - praca z osobami niepełnosprawnymi.

Czas trwania zajęć: 45 minut

Cele ogólne:

- Kształtowanie u uczestników postaw akceptacji i tolerancji oraz poszanowania innych i szacunku do osób chorych i niepełnosprawnych
- Udowodnienie, iż najważniejsze jest to, co posiadamy wewnątrz

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- uświadomienie uczestnikom czym objawia się niepełnosprawność
- uświadomienie, że niepełnosprawny nie znaczy gorszy
- kształtowanie postawy tolerancji i akceptacji.
- nauczenie uczestników odpowiedniego podejścia i zachowanie w stosunku do osób niepełnosprawnych;
- uświadomienie konsekwencji braku tolerancji
- szukanie różnicy między tolerancją, a obojętnością
- rozbudzanie twórczego myślenia i działania u młodzieży
- odpowiedź na pytanie – Czym jest efektywna współpraca w grupie i wzajemne wsparcie w działaniu i w życiu codziennym.

Metody pracy:

- burza mózgów
- praca w grupach
- metoda niedokończonych zdań
- dyskusja
- pogadanka

Formy zajęć:

- Indywidualna
- zbiorowa

Środki dydaktyczne:

słownik języka polskiego, wiersz "Tolerancja" Magdaleny Pawińskiej, kartki, pisaki, długopisy.

Przebieg zajęć

Faza wprowadzająca

1.Rundka

Uczestnicy zastanawiają się nad zakończeniem wypowiedzi:
"Jestem szczęśliwy, bo..."

2.Termometr uczuć

Każdy uczeń określa swoją gotowość (swoje samopoczucie) do pracy na termometrze uczuć (zał. 1)

Faza realizacyjna

1. Wiersz "Tolerancja" Magdalena Pawińska. (zał. 2)

Tolerancja

Czasem ktoś jest trochę inny,
wygląda jakoś inaczej
Czy dla ciebie to jest ważne?
Czy dla ciebie coś to znaczy?

Czasem ktoś inaczej myśli
i w poglądach też jest inny.
Czy dlatego on powinien
czuć się źle i czuć się winnym?

Czasem ktoś inaczej wierzy,
modli się w cerkwi, w świątyni.
W swym kościele usłyszałeś,
wszędzie dobro trzeba czynić.

Gdy każdego uszanujesz-
to nie szyk i elegancja,
to zwyczajnie, drogie dziecko,
jest po prostu - TOLERANCJA

- Rozmowa n/t wiersza
- Odszukanie w słowniku języka polskiego wyrazu "tolerancja" i "niepełnosprawność"

2. "Dłoń"

Każdy z uczniów otrzymuje kartkę w formacie A4, na której odrysowuje swoją dłoń. Wewnątrz dłoni pisze swoje imię i nazwisko. Po zewnętrznej stronie dłoni pisze: "Lubię Cię za". Kartki "krążą" dotąd po klasie, aż wszyscy uczniowie napiszą za co lubią pozostałych kolegów i koleżanki

3. Zadanie pytania o rozumienie przysłowia: „Nie śmiej się dziadku z czyjegoś wypadku, a dziadek się śmiał i to samo miał.” (można nawiązać do różnych niepełnosprawności na przykład po wypadkach). Przedstawienie zasady, że nigdy nie należy nikogo wyśmiewać, bo nigdy nie wiadomo, co może nas samych spotkać.

4. Jak to jest być osobą niepełnosprawną?

Celem tego zadania jest wczucie się w rolę osoby niepełnosprawnej lub zmagającej się ze ściśle określoną dysfunkcją.

Zadanie będzie polegało na wykonaniu z pozoru prostych czynności, takich jak: napisanie SMS-a, przeczytanie fragmentu książki, otwarcie butelki z wodą, zawiązanie butów, wyciągnięcie kartki z koszulki biurowej, z uwzględnieniem rekwizytów powodujących pewne utrudnienia w wykonaniu czynności m.in. rękawic roboczych na rękach, zatyczek przeciwhałasowych, okularów z ograniczonym polem widzenia, skrepowanych rąk itp. Część klasy będzie obserwowała sytuację, a następnie uczniowie obserwujący swoich kolegów będą mieli za zadanie pomóc tym, którzy sobie nie radzą z zadaniem. Po ukończeniu zadań uczniowie, którzy pomagali, i ci, którzy otrzymali pomoc, zamieniają się rolami.

Po ćwiczeniach dzieci wypowiadają się na temat tego, jak czuły się w innej niż zwykle sytuacji? Na czym polegała trudność? Czy po tym ćwiczeniu mogą powiedzieć, że osobom z niepełnosprawnością trudniej jest wykonać jakieś czynności? Czy my możemy im jakoś pomóc?

Powracając do konkretnych sytuacji opowiadamy, w jaki sposób możemy pomóc? Jak pytać osoby potrzebujące o to, czy potrzebują pomocy? Co zrobić w sytuacji, kiedy sami potrzebujemy pomocy? W jaki sposób możemy o nią poprosić?

5. Podział na grupy

Pierwsza grupa zajmuje się szukaniem odpowiedzi na pytanie: Jakie cechy powinna posiadać osoba pracująca z niepełnosprawnymi?

Druga grupa szuka odpowiedzi na pytanie: Jaka jest różnica między tolerancją, a obojętnością? Następnie rodzi się dyskusja na temat odpowiedniego podejścia i zachowania w stosunku do osób niepełnosprawnych. W trakcie dyskusji pierwsza grupa podaje cechy pozytywne wolontariusza, który pracuje z osobami niepełnosprawnymi, a druga grupa podaje cechy i zachowania, których nie powinien posiadać wolontariusz, a wręcz ich się wystrzegać.

Ukazujemy uczniom, że niepełnosprawny nie znaczy gorszy i też może coś osiągnąć, oraz uświadomienie, że coś, co dla „ciebie” jest proste, to dla innego może być trudne i należy to uszanować oraz ewentualnie pomóc.

Faza podsumowująca

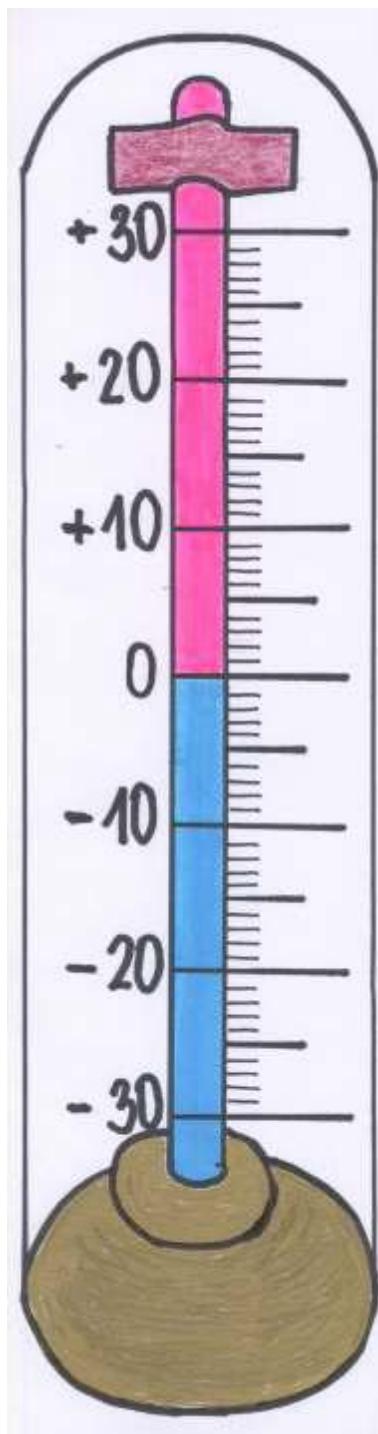
1. Na zakończenie spotkania uczniowie wysuwają wniosek, czy podczas dyskusji potrafili być tolerancyjni dla kolegów w swojej grupie, którzy przedstawiali swoją opinię na dany temat.

2. Rundka końcowa ”Dzisiaj na zajęciach ważne dla mnie”.

ZAŁĄCZNIK 1

T
E
R
M
O
M
E
T
R

U
C
Z
U
Ć

ZAŁĄCZNIK 2

Tolerancja

Czasem ktoś jest trochę inny,
wygląda jakoś inaczej
Czy dla Ciebie to jest ważne?
Czy dla Ciebie coś to znaczy?

Czasem ktoś inaczej myśli
i w poglądach też jest inny.
Czy dlatego on powinien
czuć się źle i czuć się winnym?

Czasem ktoś inaczej wierzy,
modli się w cerkwi, w świątyni.
W swym kościele usłyszałeś,
wszędzie dobro trzeba czynić.

Gdy każdego uszanujesz-
to nie szyk i elegancja,
to zwyczajnie, drogie dziecko,
jest po prostu - TOLERANCJA